

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Pénteken, Aprillis 22-ik napján, 1814-dik esztendőben.

A' *Napoleon* utolsó szomórú Császári napjainak és óráinak előadása:

Marschal *Ney* egy levelet írt April. 5-dikén *Fonteneblauból* a' *Beneventi* Hertzeghez, jelentvén, hogy ő *Macdonald* és *Caulincourt* Marschallokkal April. 4-dikén Párisba menvén, telyes hatalmok volt arra, hogy az Orosz Császárral a' *Napoleon* *Dynastiájáért* beszéljenek; — „Hanem (ezek már itt a' Marschal levelének tulajdon szavai), minthogy a' további alkudozásokat, melyek azonközben csakugyan jó következzel bíztattak, egy előre el nem látott akadály félbe szakasztotta, láttam, hogy hazánkat a' hazafiak között való leg rettenetesebb szerentsétlenségtől meg nem menthetjük, hanem ha a' mi régi Királyainknak ügyeket egészzsen a' magunkévá tesszük. Engemet ez a' meggyőződés által járván, ma este *Napoleon*hoz mentem, 's néki a' nemzet' kívánságát szeméi eleibe terjesztettem, a' ki egészen meggyőződve lenni láttott arról, hogy minéinü állapotra juttatta Frantzia országot, és hogy ezt már most maga meg nem mentheti, melyre nézve magát a' környülállásokhoz szabni, 's a' Császárságról egészzsen és határ nélkül való módon lemondani, hajlandónak lenni mutatotta magát. Remémem, hogy hónap által fogja adni a' lemondásról való formális Aktát, s. a. t.“

Némelly magános tudósítások így beszéltek elő ezen környülállásokat hővebben: — April. 4-dikén reggel kiállittat-

ta *Bonaparte* a' katonaságot mustrára; a' Marschallok és egyéb Generálisok, a' kik éppen akkor olvasták volt a' Párisból érkezett újságokból a' Senátusnak és a' Provisoriai Országlöszöknek végzéseiket, olyan fennszóval beszéltek azokrol magok között, hogy maga *Napoleon* is hallhatta: de úgy látszott, mintha telyességgel nem venne semmit eszibe. Hanem alig végződött el a' mustra, hogy Marschal *Ney* a' kasszélyba ment egyenesen bémenvén, kérdegette tőle, hogy tudja-e mely nagy *Revolúció* titotte ki magát Párisban? *Napoleon* azt felelte leg tsendesebb ábrázattal, hogy semmit sem tud felőlle. A' Marschal oda adta néki a' Párisi újságokat. Ő ezeket nagy figyelmattességgel olvasta. Az alatt Marschal *Lefebre* is bélépett, a' ki így szóltott hozzá nagy hevességgel: — „*Siere!* odavan, elveszett; nem akarta hűséges szolgáltnak tanátslásaikat követni; a' Senátus már egészzsen meghatározta és kimondotta a' *Siere* letétetteését.“ — Ezen szavak úgy megilleték *Napoleon*ot, hogy könnyözöne tsordult ki szemeiből. Azután, a' környülállásoknak néhány szempillantatig tartott magfontolása után megkészítette azon Aktát; mely által a' fija javára maga lemondott a' Koronáról. — Egy tiszt írja, hogy 5-dikben minekutánna néhány Generálisok megjelentek volna a' *Bassanói* Hertzegnél, ez azután három óráig volt a' Császárnál, hogy réá vehesse, hogy az nap ne mennyen ki a' mustrára. — Ugyan ez nap egy plánu-

mot gondolt ki Napoleon, mellynek kidolgozását a' *Bassano* Hertzege bízta. A' plánum e' volt, hogy azon 20,000 emberekkel, kik még véle megmaradtak vala, Olasz Országba mennyen. Sokszor szóltott Napoleon e'képpen: „Ha én oda akarok menni és elmegyek, tudom, hogy engem, egész Olasz ország meg fog eszmerni.“ — A' mustrára még is tsakugyan kiment, de alig múltatott ottan 8 vagy 10 minútákat; rettenetes halovány és kedvetlen képű volt. A' mustra után magához hívatván *Oudinot* Marschal, kérdezte tőle, hogy valyon elfognak-e véle menni a' katonák? — A' Marschal így felelt: „Nem, Siere, azért, mert a' Siere már lemondott az uralkodásról.“ — „Igen de, így szóltott Napoleon, én bizonyos feltételek alatt mondtam-le.“ — „A' katonák, e'képpen felelt a' Marschal, nem tudnak semmit az e'féle történetekből, külömbiségekből; ők azt gondolják, hogy a' Sier többé nem kommandirozhat.“ — „Eznek a' plánumnak e'szerént egészen vége van, így szóltott Napoleon, várjuk el Párisból a' választ.“ — Az alatt megérkeztek a' feljebb nevezett három Marschalok Párisból éjjeli egy órakor. Legelőbb *M. Ney* ment bé Napoleonhoz, a' kit ez így szóltott meg: „Szerentsés volt-e az úr?“ — „Egy részben, így felelt *M. Ney*, de a' Régenségre nézve nem. A' Revoluzió nem ad semmit vissza; már e' megindult a' maga útján; későre járunk; holnap megismeri a' Senátus a' *Boubonoket*.“ — „Hol fogok én élni a' familiámmal? kérlette Napoleon.“ — „A' hol Felségednek tizeni fog, így felelt *M. Ney*, példánakokáért *Elba* szigetén, hat millió Livra jövedelemmel.“ — „Hat milliókkal, így szóltott Napoleon; e' sok, mert én mártak egy katona vagyok; jól látom, hogy le kell mondanom a' Császárszágról (resignalom); tehát minden fegyveres pajtásimnak istenhozhatókat mondok.“ — Ezen szavak után elhalgatott,

Más magános tudósítások azt erőssítik, hogy a' midőn *Napoleon* a' Senátusnak tselekedetét 's a' *M. Marmont* elpártolását meghallotta, első felmérgeződésében azonnal Párisnak akarta indítani seregeit, hogy ezen várost elfoglalja és megfenyítse, 's már meg is hívta vala Marschaljait és seregeit, hogy az ő hűségére újabban esküdjének meg: hanem eleibe terjesztette néki *M. Ney*, hogy a' Marschalok nem fognak arra venni magokat, hogy a' Frantziák ellen verekedjenek 's önnön atyokfiainak véreket kiontsák; jobb lenne Napoleonra magára nézve is lemondani azon méltóságról, mellyet továbbá tsak a' Fr. nemzet' veszedelmével tarthatna-meg, 's több e' félek. —

Egyebeket is írnak minden féleket; némelyek azt is beszélik, hogy már egy puskaporos háznak felvettetése eránt is rendelést tett volna Napoleon, a' melyben 40 mázsa puskapor lévén, Párist nagy részint semmivé tette volna: hanem az e'félét mint nem hiteleseket, nem említik más újság levelek. — Hanem miud ezeket a' magános tudósításokat már most ebbe hagyván, itt következnek a' leg újabb és hivatalszerént való —,

„*Párisi tudósítások*, mellyek onnét Aprililis 13-dikán indultak, és *Bétsben* tegnap adattattak ki: —,

„Az özsze szövetkezett Hatalmasságok' Ministereik, és a' Napoleon teljes hatalmú Biztosai között Párisban e' hóvap 11-dikén véghez ment *Égyezés* szerént, melyre a' Frantzia Provisoriai Országfőszék is rés állott, az eddig volt Frantzia Császár, minekutánna a' Frantzia és Olasz Koronákhoz való minden jussairól forma szerént lemondott volna, egész haláláig *Elba* szigetére vonnya el magát, a' hol néki és familiája tagjaioak penziójok fog járni. —

„Ő Felsége a' Császárné, *Mária Luízia*, a' közelébb kötetendő békességben örökségűt fogja kapni a' *Pármái, Piacenzai és Guastallai* Hercegségeket, és

azokat mint teljes tulajdonait Felseges fiúnak hagyja, a' ki haladék nélkül *Pámai* és *Pücenőzai Princz* nevet veszen-fel. —

„Napoleon még *Fontainebleau*-ba van, a' hol előbbeni szolgáltnak kevés száma által lévén körülveteltetve, várja az ő *Eiba* szigete felé való útnakindulását. Austriai Cs. K. F. M. Lajtnant Báro *Koller*, Orosz Cs. G. Lajtnant Graf *Schouwaloff*, 's Nagy Britanniai Oberster Lord *Burghers* fogják őtet ezen útjában elkísérni. Az ő útjában, a' melly Auxerre, Autun, Lyon, és Grenoble nevű városokon által van egyik déli kikötőhely felé intéztetve, katona kíséző seregek lesznek kibendeltetve. —

„A' Császárné, *Mária Luisa*, *Orleans* városában volt Aprilis 12-dik napjáig, a' hova ezen napon *Eszterházy Pál* ő Hercegsége megérkezvén, meghívta az ő Cs. Királyi Felsege nevében ő Felsegét, hogy vegye útját *Rambouillet*-be, a' hova igen jó egészségben meg is érkezett ő Felsege Aprilis 12-dikén.

„Cs. K. külső dolgokra ügyelő Minister Hertzeg *Metternich*, és a' Nagy Britanniai Státustitoknok Lord *Castlereagh* Apr. 10-dikén Párisba megérkeztek. —

„Ő Cs. K. Apostoli Felsegét Apr. 15-dikére várták Párisba, a' hol nagy készültek tétettek fogadtatására. *Monsieur* (a' XVIII-dik Lajos testvére, az Artéziai Gróf) a' Párisi neimzeti testőrzőkkel, 's az Orosz Császár és Pruszsus Király a' Párisban lévő Szövetséges seregekkel fogják fogadni ő Cs. K. Ap. Felsegét, ki is a' *St. Honore* nevű külső városban a' *Borghese* Hertzegné (Napoleon egyik húga) kastélyába száll bé.“

A' Napoleon lemondásának Aktája (melyről feljebb emlékeztünk): —

„Mint hogy az összeszövetkezett Hatalmasságok közönségesképpen kihirdették, hogy Napoleon Császár egyedül való oka legyen annak, hogy a' békeség Eu-

rópában helyre nem állíthatatik, ehhez képest kinyilatkoztatja *Napoleon Császár*, a' maga letett hitéhez hűséges maradván, hogy ő a' maga és örökösei nevekben a' Frantzia és Olasz országi Koronákhoz nem tart számot (azokról lemond), és hogy ő kész Frantzia országnak javáért akármely személyes áldozatra, még tulajdon életének feláldozására is. Költ a' Fontainebleau palotában Aprilis 11-dik napján, 1814-ben. —

„*Napoleon*.

„*Düpont*, a' Prov. Orsz. Szék Közönséges Titoknokja.

Említettett feljebb röviden *M. Marmont*-nak Napoleontól való elállása. Ezigy történt a' Moutör szerint: Alkudozásokba elegyedvén ő a' Szövetségesekkel, *H. Schwarzenberg* ilyen Kezességi írást adott ki — 1-ső tikkely: En, a' Szövetséges seregek' fő vezére, kezesseget vállalok az eránt, hogy mind azok a' Frantzia seregek, mellyek a' Senátusnak Apr. 2-dikán költ végzése szerint a' Napoleon zászlóit elhagyják, Normandia felé szabadon, minden bagázsijokkal, munitiójokkal, sőt egész katonai tisztelettel elmehetnek — 2-dik tikkely: — Ha a' hadi történetek a' Napoleon Bonaparte személyét a' Szövetségeseknek kezekbe találják adni, az ő élete és szabadsága, a' Szövetséges Fejedelmek, 's a' Frantzia Országlószek által kiválasztatandó, 's bizonyos határok közé szorítottatva lévő valamely földön, megtartik.

Ezen bizonyossáttétetés után *M. Marmont* maga Párisban megmaradván, seregei, mellyek 12,000 emberből állottak, egész katona pompával mentek-el a' Szövetséges seregek közt Versalia felé.

Aprilis 9-dikén estvéli 6 órákor levették a' *Vandome* piatzán lévő nagy oszlopról a' Bonaparte állóképét. Most egy fejer zászlót szűrtak helyebe: de azt mondják, hogy a' békeség' álló képét fogják

oda tenni, 's ennek felébe a' Sándor Császár' képét helyezhetni.

Ápril. 2-dikán théatromon lévén az Orosz Császár és Pruszszyz Király, az örvendezésnek sok féle egyéb módon való kinyilatkoztatásai között az is történt, hogy a' sokaság felkiáltván, azt kívánta, hogy a' Napoleon lözsíjaról haladék nélkül még a' játék alatt vegyék - le a' Sast: de ez nem ily hirtelen eshető munka lévén, most csak betakarták azt.

Portugallia és Spanyol Ország.

Az Anglus levelek egy tudósítást adtak - ki, a' melly Mártziusban indúlt *Lisbonából*, és ez a' foglalatja: Egész Portugalliaiban minden könyvnyomtatók parantsolatot kaptak, hogy Spanyol országnak mostani környüállásairól leg kisebb emlékezetet ne tegyenek a' halálnál nem kisebb büntetés alatt. Spanyol országban meghasonlás támadott; két részre oszlott az ország, mellyek igen mérgesen viselik magokat egymás ellen. Egyik részt teszi nagyobbára a' nép; ez a' Cortesekkel tart, 's az új Constitutziót és a' Monarchia határok közzé való szoríttatását kívánja. A' másik rész áll nagyobbára a' nemességből és azokból, a' kik Frantzia országhoz szítanak, kiknek az a' kívánságok, hogy *Ferdinandus* a' nélkül állíttassék vissza, hogy az új Constitutziónak megtartására megeskudjék. Ezen utolsó résznek néhány tagjai elfogattatván, reménség van, hogy az ezek ellen indíttatott processusból és vizsgálódásokból ki fognak sok nemes személyeknek a' Constitutzióval ellenkező tselekedeteik 's néménemű mesterkedéseik világosodni.

Olasz Ország.

Tsak képzelní de leírni csak valamennyire is alig lehet azt a' fényes tiszteletet

és áhétatos elragadtatást, mellyel a' nép fogadja a' Cath. Anyaszentegybáz' fejét, mindenütt, a' hol *Róma* felé által útzik. *Bolognában* Mártzius' 31-dikén tartotta ő Szentsége a' maga bémenetelét harangozásnak és az *éljen* kiáltásnak meg nem szünő harsogása között. Azt írják onnét, hogy ez a' város nem ért több ilyen napot. A' Nápolyi Király minden udvarnokjaival tiszteletére ment ő Szentségének a' szállására: melly látogatást hasonló pompával visszadta más nap ő Szentsége is a' Királynak.

Elegyes Dolgok.

A' Párisi levelek azi erőssítik, hogy az ő volt Császárjok' keresztneve eleintem nem *Napoleon*, hanem némelyek szerint *Miklós*, mások szerint *Maximilián* lett volna. Ezek az utolsók azt is mondják, hogy a' *Maximilian* nevet azért tserélte fel *Napoleonnal*, hogy a' kegyetlen *Robespier*t is Maximiliánnak hívták, és nem szerette, hogy őtet ez a' név erre az emberre emlékeztesse.

Az új változásoknak mint egyik leg jobb következeseit írják *Norimbergából*, hogy oda egy Orosz Kurir érkezvén Párisból, olyan parantsolatot hozott az útban lévő Orosz tartalek seregekhez, hogy útkokat Frantzia ország felé tovább ne folytassák.

Gróf *Bombelles* ő Austriai Cs. K. Felsegétől küldettvén Ápr. 6-dikán *Nancy* városába érkezett, 's az egy időtől fogva ott tartózkodó Artéziai Grófnak a' Párisi változásokra nézvé szerentsét kívánt. Ez a' Királyi Princz Ápril. 12-dikén tartotta, mint Frantzia Generál-Lajtinánt a' maga Párisba való bémenetelét. Testvér bátyja a' Király, még nem érkezett-meg Londonból.

Aprilis 20-dik napján adtak 100 Forint Huszas pénzért 201 7/8 forintot Villótzédulában.